

DUCH OTROCTVÍ A DUCH SYNOVSTVÍ

Převod materiálu

Tkadleček Hynek, Trusina Jan, upravila a doplnila Lenka Ridzová

1. Motivační uvedení do příběhu

pro předškolní děti:

- **kdy je člověku smutno? (dále viz kapitola pro předškoláky)**

pro mladší školní věk

- zahrát si s dětmi na sochy (honička, kdo je chycen, zkamení, někdo jiný ho může vysvobodit)

- kdy je pro vás mámino objetí nejděležitější? Když se vám něco dobrého povedlo - když jste někde zůstali sami - když jste provedli něco, o čem jste věděli, že to maminku rozčílí?

(navržená motivace odpovídá osnově pro mladší a střední školní věk, o tématu hovořit budou ochotni ovšem mladší děti, starší děti už téma „příjetí“ nerady otevřeně tematizují, rozhodně je k tomu nenuťte)

pro starší

- zamyslete se nad přirovnáním „zavál první vítr“. Kdy byste ho použili? Když po dlouhé době došlo k usmíření mezi rozhádanými kamarády - když se někomu podařilo vydělat spoustu peněz - když jste dostali nápad, jak vyřešit komplikovanou úlohu - když jste se stali být otrávení...

(z navržených příkladů, které můžete sami doplnit, ať děti vyberou a v rozhovoru zdůvodní, který „sedí“ a který „nesedí“ a proč)

pro starší i mladší

- použijete-li jedno z nabízených vyprávění o Aničce a otrokářství, využijte jako motivace úvodních otázek, týkajících se otroctví.

2. Poznámky k textu a jeho katechetickému využití

A. 7 - 8

- **7. kapitola** s tématem tragické rozpolcenosti („nechci dobro, které chci, nýbrž zlo, které nechci“) a vyúsťující do výkřiku: „Jak ubohý jsem člověku! Kdo mě vysvobodí z tohoto těla smrti!“) bývá někdy vykládána tak, že v ní apoštol Pavel popisuje svoji minulost před svým obrácením u Damašku. Že 7. kapitola je **popisem minulosti** každého člověka před jeho obrácením, popis předchozího člověka, zatímco 8. kapitola je popisem přítomnosti člověka (život v Kristu, život z Ducha, nikdo nás nemůže obvinít a nic nás nemůže odloučit od lásky Boží). Oproti tomu existují výklady (už např. Jan Calvin), že naopak přirozený člověk, člověk bez Krista, není schopný tuto pravdu o sobě poznat a přijmout, protože bez světlá to nevidí a sám sebe obelhává. Až člověk osvěcený Duchem Kristovým může pravdivě vidět svůj stav a nelhat si o sobě (hlavní funkce Ducha by tedy bylo ukázat hříšnost člověka, sebepoznání). 7. kapitola by pak byla **př**

ítomností.

- ani jedno, ani druhé Pavla nevystihuje: abychom pochopili, o co mu šlo, je třeba připomenout: myšlení apoštola Pavla vychází z představy o **3 časových úsecích** (jak lze vysledovat z celé epištoly Římanům): od Adama po Mojžíše byla doba bez zákona, od Mojžíše po Krista přichází doba zákona. A nyní, závěrečné období, je doba po Kristu, doba milosti a konec zákona (to, na co my nestačíme, k nám přichází díky Ježíši Kristu jako dar)

Zákon sám o sobě je tedy dobrý, není zlý, **při setkání s jeho nárokem člověk poznává právě svoji rozpolcenost**, někdy požadavek zákona v člověku působí pravý opak, vyvolá se jím v člověku právě to zlé. Zákon sám o sobě nespasí, nezachrání člověka.

V kterém období se tedy nacházíme? V období zákona – nebo milosti? Stát se křesťanem neznamena, že jsem přemístěn do „vyšší sféry“, jako bych prostě přešel z jedné místnosti do druhé, z jednoho patra do druhého. Pokud požívám s Kristem, pak platí 8. Pokud chci spoléhat na

a sebe a na svoje zásluhy, platí 7 a ono „bídny jsem člověk...“ Těmtému období patří budoucnost a je v ní naše naděje, ale **teď, nyní jsme ještě v době, kdy se oba období (období zákona a období Ježíše Krista) prolínají** a my v tom prostě někdy lítáme....Proto apoštol mluví o životě z Ducha, aby vyjádřil dynamičnost, nikoli statickост života křesťana (ale i života vůbec...). Drží nás *moc Ducha* (síly, která není z nás, ale v nás působí). Od Ježíše Krista do nás přeskóčila jiskra, díky tomu můžeme volat Abba – Otče (nemusíme mít strach z Boha, jsme boží děti a máme před sebou krásné věci, které si nezasluhujeme – „podivuhodné dictví“).

B. Gal 5,1-15

Apoštol Pavel zde řeší **téma křesťanské svobody** („*Tu svobodu nám vydobyl Kristus. Stojte proto pevně a nedejte si na sebe znovu vložit otrocké jho*“). Vyrovnává se s těmi, kteří vyžadují obřízku a s ní i dodržování zákona jako podmínky ke spáse. Opět apoštol nepochybuje význam zákona, jde o to, že člověk nedosáhne spásy vlastními silami, soustředí se na sebe. Soustředí se na sebe, na svůj výkon, je nesvobodou. Nesvoboda je zadlužením – člověk je jako ve vzení, ze kterého se musí „vyplatit“. Splnit to a to a to ...Tím se člověk soustředí na svůj výkon, trápí sebe (i druhé...- viz Marta v Lk 10,38-42) a není z toho cesta ven. Kristus od soustředí na sebe osvobozuje...*„rozhodující je víra, která se uplatňuje láskou“* (kraličtí: *víra skrze lásku dělající*).

Nemusíme dále vykládat složité pozadí židovského zákona, samy dobře ví, co to je diktát „má být – má být“. Má být být jednička, ve všem první, ve sportu, v angličtině a v hudbě, oblíbený ve škole... **Všechny děti, od těch nejmenších, chápou, jak je pro život nezbytné v domě bezpodmínečného přijetí** („mám tě rád, takového, jaký jsi, je dobře, že jsi na světě...“).

3. Formulace tématu

Duch osvobozuje a uschopuje člověka udělat věci lépe.

4. Vykладаčská a katechetická úskalí

- nezplošujme apoštolovu zvěst o svobodě v Kristu a otroctví před ním na obecně moralistické ponaučení, že se naše dobrá vůle často rozchází se zlými činy (Ovidius: Vidím co je lepší a schvaluji to, ale jdu za horším). Toto téma bychom neměli oddělit od evangelia o Ježíši Kristu (co lidé v blízkosti Ježíše poznávali o sobě, o Bohu, o druhých lidech...)

- oba oddíly (? 7 – 8, Gal 5,1-15) se dotýkají jádra myšlení apoštola Pavla, Pavel **se vyrovnává se zákonem**, snaží vyjádřit **podstatu evangelia** co nejpečetněji, usiluje zabránit všem možným zkratkám zprava i zleva (na jedné straně ti, kteří zděrazňují dodržování zákona jako podmínku spásy, na druhé straně ti, kteří zděrazňují svobodu jako vyvážanost ze všech vztahů). To jiný výklad dost nesnadným, právě dětem! Máme-li vůbec toto dětem nějak vykládat, budeme muset zřejmě **připravit některé evangelijní příběhy**, děti hned vypínají při pouhém náznaku abstraktního uvažování (zvláště malé děti ani nemají schopnost rozlišovat mezi událostí a jejím výkladem). Doporučoval bych připravit třeba podobenství o marnotratném synu z Lk 15 (kde se „eší“ přijetí za syna bez zásluh), nebo od Lukášova kolegy Matouše přejmout z 18 kapitoly z podobenství o dlužníkovi situaci zadluženosti (co to je, čím vším můžeme být zadluženi, co to znamená být takto nesvoboden a jak ten král osvobodí dlužníka prostě tím, že mu vše odpustí...). Anebo vybrat z četných příběhů o setkávání Ježíše s lidmi, kteří byli nedodržováním zákona diskvalifikováni (od rybářů a celníků počinaje přes všelijak nemocné až k „padlým“ lidem). Např. pro předškolní děti je použit příběh o Zacheovi (Lk 19)

Krom toho se domnívám, že některé věci děti pochopí až později a je potřeba (spolu s Pavlem) dávat pozor na zkratky (pro děti je přece funkce zákona jakožto smluvených pravidel velmi dobrá, naopak není dobré vždycky všechno dětem odpustit, musí umět za své chyby „zaplatit“, je rovněž známá věc, že v určitém věku je pro děti velmi nebezpečný „hyperprotektivní“ rodič – rodič, který za svými bobánky vše zametá a odklízí jim každé stéblo z cesty).

5. Osnovy vyprávění

Pro předškolní děti:

1. Kdo byl Zacheus
2. Příchod Ježíše, volá Zachea dolů
3. Zloba lidí okolo
4. Změna v Zacheově domě i v něm samotném

Pro mladší a střední školní věk:

Použijte motivace pro mladší. Jako biblického příkladu užíjte vyprávění o návratu ztraceného syna - využijte zejména pasáže, která mluví o překvapivě vstřícném přijetí do otcovského domu - tady je syn ujištěn o přijetí za syna.

I. Duch svatý – jako když obejmeme maminka

II. Co se při tom děje?

III. Co objetí dosvědčuje - odpuštění a přijetí (viz Lk 15)

IV. Mám chuť žít

V. A něco dobrého udělat

Pro starší školní věk:

Použijte motivace se „svěží v třem“. Dále využijte navrženého vyprávění z Mt 18,23nn o neschopnosti předat přijaté odpuštění. Přetřete si ho a dť se zeptejte - kde vy vyprávění zavál „prstvý vítr“? Kde mohl vanout, ale nevál? Na příkladu tčto překvapivých událostí i promarněných příležitostí osvětlete, v jakém smyslu mluví bibliťtí svědkové o Duchu svatém

I. Motivace - kdy vane svěží vítr?

II. Duch svatý – přítomná Ježíšova moc (jako odpuštění tíživého dluhu)

II. Duch svatý - motivace a inspirace k životu (předal tuto inspiraci služebník?)

III.ím víc se pachtím, tím větší dťl nás hráz

IV. Za námi odpuštění dluh?

V. Před námi domov a dťdictví

VI. A co že nás může odlouřit od té lásky?

6. Metodické pokyny k pracovnímu listu

Obrázkem se pokouším navodit prožitek „otrockého“ a „synovského“ (tj. podle mne svobodně tvořivé dťvřy) – otrocká reprodukce a svobodné tvoření. Zda jej využijete pro motivaci uvedení nebo jako doplněk vašeho výkladu, je na vás. Aby práce s obrázkem svoji úlohu splnila, je ovšem třeba o ní s dťtmi mluvit. Zeptat se jich nejprve, jakou tužku si vyberou pro první mřížku a jestli si mohou vybrat jakoukoli. Zda, pokud si vyberou jakoukoli, bude to správně. Jaké pastelky si vyberou pro druhou mřížku a zda si myslí, že nějaký výběr může být špatný. Zkontrolovat dťsledně, jestli „reprodukcí“ udělaly přesně (popřipadě spořitat chyby). Zeptat se, zda při práci na druhém úkolu mohly udělat nějakou chybu. Zeptat se, který ze dvou úkolů je víc bavil, který jim připadá veselejší atd.

7. Liturgický rámec

Ne silou ani mocí, ale Duchem mým, praví Hospodin zástupě. (Zachariáš 4,6)

Písně: viz odkazy na písně

8. Vyprávění a nápady pro předškolní věk

Malým dťtem můžeme vyprávět příběh o Zacheovi

příchod a zavalání Ježíše ho osvobodilo k novému životu

zároveň symbolika světla a tmy – příchod Ducha svatého se ve Sk popisuje jako plamínky nad hlavami

při výkladu můžeme použít obrázky z flanelografu Zd. Šorma – Lukáš a Skutky

Lk 19, 1-10 (Zacheus)

Co je to dťm?

K čemu dům slouží – bydlení, úřad, školka, škola, továrna, obchod, stodola, kostel

Může být dům prázdný? Jak se člověk cítí, když je v domě sám? (film Sám doma)

Býváte někdy sami doma? Znáte někoho, kdo bydlí sám?

V jednom městě, Jerichu, byl krásný, veliký dům. Bydlel tam někdo bohatý.

Jmenoval se Zacheus.

Opravdu byl bohatý. Ale lidi ho neměli rádi. Byl sám, nikdo k němu nechodil na návštěvu, na ulici ho ani nepozdravili.

Byl to celník. Celníci byli někde na cestě nebo na hranici a lidi jim museli zaplatit, když kolem nich šli nebo jeli a vezli nějaké zboží. A Zacheus byl dokonce šéfem těchto celníků. Takže asi nejvíc vydělával a nejmí ho měli rádi.

A tak má Zacheus velký dům, ale je sám.

A ještě ke všemu je malý. Nevyrostl.

(flanelograf: dům – smutný (obrázek domu černobílý nebo vybarvený tmavě)...; Zacheus)

Zacheus už dlouho cítí, že něco není v pořádku, něco by chtěl změnit. Už i v noci špatně spí, bojí se toho, co přijde.

Pak se najednou městem šíří zpráva, že se blíží Ježíš. Zacheus o něm už něco slyšel a teď by ho rád viděl. Ale je mu jasné, že přes dav lidí ho vidět nemůže a dopředu ho nepustí. Ani by se mu nechtělo se přes dav lidí prodírat...

Co byste mu poradili?

na něco vylézt

Zacheus utíká napřed, tam co čeká, že Ježíš dorazí, a vyleze na strom. Je to strom s velkými listy, Zacheus skoro není vidět, to je mu příjemné (lidi ho nemají rádi), sám docela dobře vidí dolů. Má svoji tajnou pozorovatelnu.

(fl. - Zacheus na stromě)

A už se blíží dav s Ježíšem. Zacheus je napjatý, jak ten Ježíš vypadá. Docela obyčejně, napadne ho.

(jak myslíte, že vypadal Ježíš? lišil se od ostatních lidí?)

(fl.: Ježíš kolem něj dav lidí)

děti s rozsvícenými baterkami kolem Ježíše – J. kolem sebe dává světlo

Kolem Ježíše dav lidí. Blíží se ke stromu. A když jsou u něj – Ježíš se jakoby náhodou podívá nahoru. A zcela samozřejmě řekne: Zachee, pojď rychle dolů, nebo dnes musím zůstat v tvém domě.

Když předtím Zacheus přemýšlel, jaký Ježíš je... jestli ho uvidí... určitě ho nenapadlo něco takového. Že ho Ježíš osloví jménem, že ho dokonce bude chtít navštívit!

Představujeme si nějaké setkání s Ježíšem? Že by nás oslovil jménem, že by nám řekl něco tak konkrétního?

Zacheus se možná chtěl jen tak nezávazně podívat... a je zcela vtážen do děje, mezi lidi, k Bohu.

Tak ho to zaskočí, že nemá čas váhat... skočí dolů a vede Ježíše k sobě na návštěvu.

(fl.: Zacheus dole, Ježíš, jdou od zástupu směrem k Z. domu; rozsvítit svíčku – dům se rozradostuje, naplňuje světlem – otevřít v domě okna)

přip. vyrobit ještě jeden obrázek domu – vybarveného veselými barvami - na rozdíl od původního (žernobílého nebo celkově tmavého)

Co myslíte, že ti lidi kolem? Mají radost?

Vidíme druhého, závidíme...

Místo, abychom mysleli na sebe – chtěli bychom, aby k nám Ježíš přišel? Seskočili bychom hbitě ze stromu, kdyby nás zavolal?

Jak to, že Ježíš jde na návštěvu k tomu nejhoršímu člověku z celého města?

svíčka: světlo hořelo mezi lidmi, když J. mluvil...

teď se světlo přesune k Zacheovi do domu – a lidi zstanou ve tmě

ale ve tmě zůstat nemuseli – vždyť to světlo od J. v nich mělo zůstat, oni ho ale zhasli odsouzením Zachea, nepochopením milosti

(děti s baterkami – mohou přijít k Zacheovi na hostinu – nechat baterku svítit – nebo na hostinu nejít – protože Z. je přece zlý a krade... ale světlo jim zhasne)

Zacheův dům se rozsvítil. Teba si Z. vzpomněl, jak kdysi zpíval v kostele žalm:

Hospodine, zamiloval jsem si dům, v němž bydlíš, místo, kde má přibýtek tvá sláva. (Ž 26,8)

A byl by rád, kdyby tak rozsvíceno v jeho domě zůstalo, kdyby tam byl přítomen Pán Ježíš, jeho světlo a láska. Kdyby on sám byl takovým přibýtkem, domem lásky.

Víte, jak se projevilo to světlo v Zacheově domě? Zacheus se rozhodl, že bude žít jinak. Předtím hodně vydával peníze, protože lidi šidil, říkal si o víc peněz než měl. S tím skončí a vrátí čtyřnásobně, co komu vzal neprávem. A polovinu svých peněz rozdá chudým.

Když přijde k člověku Ježíš, projeví se to i prakticky v jeho životě.

Sám se ?lov?k ke zm?n? odhodlá t?žko. To, co zp?sobí zm?nu, je Boží p?sobení nebo zavalání, tak n?jak p?sobí Duch svatý.

Aktivita:

vyrobiť z papíru d?m s otv?racími okny, okna podlepit barevnými pr?svitnými papíry, za d?m postavit sví?ku – prozá?í se jako se prozá?il Zache?v d?m

9. Vypráv?ní pro školáky

VYPRÁV?NÍ pro mladší d?ti

I. MOTIVA?NÍ HRA MÍSTO ÚVODU

Je-li pro to prostor, je možné s d?tmi hrát na sochy - klasická honi?ka, ale když je n?kdo dohon?n, musí zkamen?t a po?kat, až ho dotknutím jeho spoluhrá? vysvobodí. Vysvobodit se nem?že sám od sebe, musí mu pomoci n?kdo, kdo s ním je na stejné lodi, "kdo s ním hraje". Po h?e se k tomu s d?tmi vrátit a mluvit s nimi práv? o tom, kdo koho mohl vysvobodit, že on sám na to nemá.

II. OTROCTVÍ

„Mami, dneska nám paní u?itelka vypráv?la o otroctví,“ hlásí Ani?ka už ve dve?ích domova. Po celou cestu ze školy myslí Ani?ka jenom na to, co se práv? dozv?d?la a ne a ne si to ve své hlav? srovnat. „To fakt byli lidé tak zlí, že v Africe chytali ?ernochy a pak je spoutané odváželi pry? z jejich domov?? A jak je mohli prodávat? Copak t?m otroká??m pat?ili? Kdo jim to dovolil? Vždy? ti ?ernoši museli být neš?astní...“ Ani?ka se rozplakala.

Maminka se posadila, vzala Ani?ku na klín a p?ivinula do své náru?e. „Že mi t? nikdo nikdy nevezme,“ vzlykala Ani?ka. „To víš, že ne,“ t?šila jí maminka. „Ani tátu, ani Honzíka?“ „Ani tátu a ani Honzíka,“ odpov?d?la maminka.

Za chvíli se Ani?ka uklidnila, ale p?emýšlela po?ád: „Mami, pro? ti otroká?i byli tak zlí?“ Maminka chvíli ml?ela a pak se Ani?ky zeptala: „Vzpomínáš si, jak jsi v?era k?i?ela a bila Honzíka, když sis myslela, že ti sn?dl ?okoládu? Pro? jsi na n?j byla tak zlá?“ „Já mu necht?la ublížit, je mi líto, že jsem na n?j byla zlá, ale já se v tu chvíli neudržela, úpln? mne ovládl hn?v, jak jsem byla vztekla.“ „Tak, te? jsi to sama ?ekla - ovládnul t? hn?v. Víš, Ani?ko, je moc d?ležit? rozeznávat, kdo nebo co a jak nás ovládá, protože potom se podle toho chováme k druhým. Ty jsi byla v tom svém hn?vu také takovou malou otroká?kou Honzíka, než t? ten vztek p?ešel.“ Ani?ka poslouchala s otev?enou pusou. To by si nikdy nepomyslila, že byla otroká?kou. „No a ty otroká?e ovládala touha po pen?zích tak moc, že se z nich stali bezcitní surovci. Nevid?li a neslyšeli k?ik a bolest, kterou p?sobili chytáním ?ernoch?. Vid?li a cht?li jenom peníze, které za n? na trhu otrok? dostanou, když si je n?kdo koupí.“

III. MOŽNÉ VYKOUPENÍ

„Paní u?itelka ?íkala, že si ty otroky n?kdy koupili hodní lidé, kte?í je pak m?li rádi, a ti otroci u nich našli druhý domov.“ „Tomu tak opravdu n?kdy bylo,“ odv?tila maminka a po chvíli dodala: „Oni je vlastn? z té hr?zy a krutosti t?ch otroká?? vykoupili, osvobodili je a pozvali k životu s nimi v svém domov?. N?kte?í otroci to št?sí m?li.“

„To je škoda, že ti hodní lidé nemohli koupit všechny otroky, aby i oni měli nový domov, kde by je měli rádi,“ posteskla si Ani?ka. „To jsi ?ekla hezky, že domov máme všude tam, kde nás mají a chtějí mít rádi a my je. Sama ale už také víš, po zkušenosti s Honzíkem a svou ?okoládou, že to neumíme. Že p?ichází chvíle, kdy svého kamaráda, sourozence nebo i tátu s mámou nechceš - neumíš mít ráda. Zlobíš se a vztekáš, když není hned po tvém; anebo se naopak zase urážíš, když n?kdo k?í?í na tebe.“ Maminka se odml?ela, a když Ani?ka dlouho nic ne?íkala, zeptala se: „Napadlo t?, že když nás má hn?v a vztek ve své moci - a my mu sloužíme, i když to vlastn? ani nechceme, že jsme na tom jako ti otroci? Že pot?ebujeme, aby nás n?kdo vykoupil, že se sami nedovedeme osvobodit? „Ale mami, vždy? jsi p?ed chvílí ?íkala, že jsem byla otroká?kou a ne otrokem,“ namítla Ani?ka. Maminka se zasmála: „No, to ano..., ale ... hmm, jak bych ti to vysv?tlila... Víš, ve chvíli, kdy t? ovládl hn?v, tak jsi jednak zotro?ovala Honzíka, ale zároveň jsi byla otrokem hn?vu, rozumíš?“ „Rozumím,“ odpov?d?la po chvíli Ani?ka. „Ale pro? je to tak s námi zamotané - to nechápu.“ „Nu, na to je snadná odpov??,“ odv?tila maminka. „Protože neumíme z?stávat s Pánem Bohem. Jen on nás má rád vždycky - i když t?eba právn? ubližujeme druhým.“ „A to má rád i ty otroká?e?! Jemu nevadí, co d?lali?! Já je ráda nemám. Já bych je zav?ela do v?zení.“ „Pánu Bohu je líto, že se my lidé neumíme mít rádi, bolí ho to a zra?uje. A chce nám pomoci, osvobodit nás od všeho toho zlého, co nás ovládá, a nau?it nás v té svobod? žít. Ne nás zav?ít do v?zení. Pochop, že my v tom v?zení jsme. Vždycky, když si ubližujeme, tak jsme v moci toho zlého zav?eni jako ve v?zení. A sami si otev?ít neumíme, sami se neosvobodíme. Vlastn? býváme v takovém v?zení všichni. Všichni pot?ebujeme vysvobodit.“

IV. NESVOBODNÝ OTROK I OTROKÁ? V JEDNÉ OSOB?

„Asi už to chápu líp, mami,“ ?ekla najednou Ani?ka. „Tak oni i ti otroká?i byli sami zároveň otroky, otroky toho zla, té touhy po pen?zích, která je ovládla...“ Ani?ka se odml?ela a pak jakoby pro sebe ?ekla: „Ale oni o tom nev?d?li.“ „Co nev?d?li?“ „No, že jsou zároveň otroci.“ Maminka znovu Ani?ku p?ivinula do náru?e. „To je to nejsmutn?jší, Ani?ko. ?asto lidé nev?dí, komu slouží. Nev?dí, že jsou v moci zla.“ „A kdy na to p?ijdou? Jak to m?žou poznat?“ „Možná na to p?ijdou, až z?stanou úpln? sami a opušt?ni, bez kamarád? a p?átel. Nebudou mít pro koho žít. Pak t?eba pochopí, že jsou sami proto, protože druhým ubližovali a te? s nimi nikdo nechce být. P?ijdou na to, že jsou ve v?zení svého sobectví, a to je první krok k jejich záchran?. Jejich život m?že prom?nit Pán B?h, který je nep?estal mít rád. Vzpome? si na Zachea. A jak ty jsi p?išla ty na to, že t? ovládl hn?v?“ „Až když jsem vid?la, že jsem Honzíka zranila a on za?al plakat. Polekala jsem se toho, co jsem provedla, a p?išlo mi to líto. Vím p?ece, že mám Honzíka chránit a ne mu ubližovat - to mi p?ece ?íkáš po?ád. Ale to, že jsem to v?d?la, mi stejn? nepomohlo. Pomohlo mi, až když jsi mi ?ekla, že mi odpouštíš.“

MODLITBA

Hospodine, prosíme, otvírej nás pro sebe, pro možnosti života ve svobod? od h?íchu a zla. Hospodine, u? nás žít ve svobod?, u? nau? nás se svobodou od tebe zacházet. ?asto se nám stává, že si pleteme „mít rád“ a „mít“. D?kujeme, že ti pat?íme vždy a všude. U? nás tomu, abychom byli víc tvoji než svoji, abychom spoléhali na tvé sm?rování a ne na rozcestníky jiných. Amen.

VYPRÁV?NÍ PRO STARŠÍ D?TI

I. OTROCI A OTROCTVÍ

Kdo byli otroci v minulých dobách? Jak se kdo stal otrokem? (Zajatci nebo poražení ve válce, nesplacené dluhy, narození do rodiny otrok?; v novov?ku nájezdy otroká?? do Afriky, lov na ?ernochy, prodávání otrok?).

Jaké jsou znaky otroctví? (Otrok není svobodný, nemůže o sobě rozhodovat, nemůže dělat, co sám chce, nemůže uplatnit vlastní vůli, musí vykonat, co mu rozkáže jeho majitel a pán; otroci byli prodáváni a kupováni jako jiný majetek).

(Takové otroctví dnes už asi na světě není. Ale stává se, že kdo má moc, vliv, peníze, zachází s druhým jako s otrokem: zneužívá svého postavení, využívá toho, že ten druhý je na něm závislý, nebere na něho ohled, jedná s ním jako s věcí. Proti tomu je potřeba se bránit, existují organizace (i mezinárodní), které se takových lidí ujímají.)

II. MŮŽE SE Z OTROKA STÁT SVOBODNÝ ?LOV?K?

Mohl se otrok dostat na svobodu? Útoky a vzpoury moc velkou šanci neměly. Ale mohlo se stát, že otroka někdo koupil, zaplatil za něho jeho dřívejšímu majiteli, a pak ho propustil na svobodu. Nejlepší bylo, když se o něho pak i sám postaral: zaměstnal ho, za práci mu platil, prostě mu umožnil, aby žil jako svobodný, aby sám o sobě rozhodoval, kde a jak chce žít, co bude pro něho nejlepší.

Ze starověkých církevních dějin, z doby, kdy bylo otrokářství běžné, víme, že právě tohle dělali křesťané: na kterého otroka se prostě složili, ve sboru dali dohromady peníze a za ně mu pak koupili svobodu, prostě ho vykoupili. Křesťanská víra hrála důležitou roli i při zrušení otroctví v Americe. To nebylo jenom, že si spořídali, že pro ně bude výhodnější mít dělníka, než se starat o otroka. Bylo za tím i poznání, že před Pánem Bohem jsou si všichni lidé rovni, a tato poslední myšlenka vyrostla přímo z křesťanství, z víry v Pána Ježíše Krista, z poznání, co pro nás Kristus udělal: Před ním jsme na tom my lidé všichni stejní, všichni jsme otroky hříchu a všichni stejní potřebujeme jeho pomoc.

Pro to, co pro nás Kristus udělal, užívá Bible slova vykoupení. Kristus nás vykoupil. Vykoupil nás z otroctví.

III. OTROCTVÍ I DNES?

Z jakého otroctví? My přece nejsme žádní otroci, jsme svobodní lidé, i pod nadvládou komunistů si ?lov?k mohl prosadit, aby žil jako křesťan a nepřizpůsoboval se tomu, co po něm chtěl.

Jenomže ono je i takové otroctví, které mezi námi a v nás lidech kvete, i když žijeme ve svobodném státě, ve svobodné zemi. Je otroctví, do kterého ?lov?ka nikdo nenutí, do kterého se dostane sám: když dělá něco špatného a neumí se z toho dostat. Dělá, co vlastně ani sám nechce; ví, že to není správné, ale neubrání se tomu, zase znovu tomu propadne.

Co například? Napadne vás nejspíš, že někdo neumí odolat pití, jiný z hlouposti zkusí nějakou drogu a pak se tomu nedokáže ubránit; nejednou se stane, že muž má vlastní rodinu, ale přitahuje ho jiná žena a omlouvá se tím, že „je to silnější než on“. Ale také to může být i docela obyčejný hněv, zaujatost, nepřátelství, ze kterého se ?lov?k nedokáže vymanit. To všechno jsou věci, které nás zotročují.

Tak na tom my lidé jsme. Otevřeně to o sobě napsal i apoštol Pavel, že i jeho takové věci trápí: „?asto dělám i to, co nechci. Chci dobro, to dokážu, ale vykonat, to už ne.“ Ne náhodou je hřích přirovnám právě k otroctví, a otroctví je strašné zlo.

IV. KRISTUS NÁS Z OTROCTVÍ VYKOUPIIL

Ale Pán Bůh nechce, abychom byli otroky, přichází nám na pomoc. A to je to hlavní, co nám chce Bible říct: Kristus nás z otroctví vykoupil. Kvůli tomu se stal člověkem, kvůli tomu tu s námi byl, kvůli tomu se za nás obětoval a zemřel na kříži, kvůli nám Bůh vzkřísil z mrtvých, aby nad námi už neměl žádnou takovou moc, abychom se uměli znovu vzepít, a jestli to kde to s hříchem prohrájeme, aby to on nakonec dal do pořádku.

To chce apoštol říci: člověče, neboj se, jsi svobodný. Už nejsi pod mocí zla, Kristus tě vykoupil, on za tebe zaplatil, patříš jemu. Jsi Kristův.

Tak nám to Kristus vyhlásil a potvrdil už při křtu: Jsi můj syn, jsi moje dcera, jako člověk neseš mé jméno! Nikdo a nic, ani žádné zlo na tebe nemá právo, nemusíš nikomu sloužit, aniž jsi otrok. Nemusíš to dělat. Jsi můj a já jsem stále s tebou. A když se mne budeš držet, neupadneš do žádného otroctví. A i kdybys padl, já jsem tě přece vykoupil.

V. KRISTUS DÁVÁ SVÉHO DUCHA

V Bibli je to vyjádřeno tak, že nám Kristus dává svého Ducha. To znamená, že i když Ježíše nevidíme a nemůžeme ho třeba chytit za ruku, že on – jeho Duch - je přece s námi. Dává šanci nesloužit zlu a žít jako svobodný člověk. Učí nás rozeznávat, co je dobré a zlé. Odvádí nás od špatných věcí, abychom neotročili zlu, a dává sílu jednat správně. Přichází nám na pomoc, když máme udělat něco dobrého. Podepře nás, když se máme vzepít zlu.

(Apoštol Pavel uvádí příklady, co dělá člověk ovládaný zlem: všelijaké špinavosti, různé hádky, zlé vášně, podvody, závist, opilství a všelijaké nemravnosti. Zatímco svobodného člověka vede Duch k takovým věcem jako láska, radost, pokoj, trpělivost, ohleduplnost, vřinnost, sebeovládání.)

VI. NENÍ TO DUCH OTROCTVÍ, JE TO DUCH SYNOVSTVÍ

Neznamená to však, když je člověk veden Duchem, že opouští svobodu? Že zase něco musí nebo nesmí? Apoštol to vysvětluje: Ano, když tě Ježíš vykoupil, když za tebe zaplatil, tak on je i tvůj Pán. Ale on není otrokář. Ten Duch, kterého ti dává, není Duch otročké služby, ale Duch synovství. „Nepřijali jste Ducha otroctví, abyste znovu propadli strachu, nýbrž Ducha synovství.“

Děti mají ke svému tatínkovi přece jiný vztah než otrok ke svému majiteli! Není tu pořádek ten strach, jestli jsem všechno udělal správně a jestli mne otec při nějakém nepřístihne. Mezi námi je přece láska, důvěra a vděčnost. Snažím se dělat správné věci ne ze strachu, abych nebyl potrestán, nýbrž proto, že mi to řekl tatínek nebo maminka, a já vím, že to bude i pro mne nejlepší. A také, když něco provedu a mám špatné svědomí, já s tím za nimi mohu přejít. Vždyť oni mě přece mají rádi!

VI. VOLÁME: OTČE!

Že jsme Boží synové a dcery, to je vidět i na tom, jak se můžeme modlit. Ježíšův Duch nás vede, abychom i v modlitbě přicházeli k Pánu Bohu tak, jako když mluvíme s tatínkem nebo maminkou. Můžeme Pánu Bohu říkat: Otče! Nemusíme se ho bát, můžeme mu důvěřovat. Smíme vědět, že tak je to správné, že tak to i on sám od nás čeká, že tak se mu to líbí! Vždyť on nás má přece rád!

MODLITBA

Pane Ježíši Kriste, děkujeme ti, že jsi přišel na svět, že jsi pro nás tak mnoho vykonal a že nás stále vedeš svým Duchem. Nemáš nás jako své otroky, ale jako své syny a dcery. Máš nás rád a my ti smíme děkovat. Zůstává pro nás, tolik tě stále potřebujeme. Dej nám moudrost, ať za tebou jdeme ochotně, radostně. Amen.

10. Náměty k rozhovoru

Co je zdravé sebevědomí (vycházející z toho, že mě Bůh přijímá - nebo z toho, že si dokazuji, jak jsem dobrý)?

Setkali jste se někdy s tvrzením „já vlastně jen sám v sebe“?

Jednat svobodně znamená dít si, co chci? (Ke svobodě patří svobodné rozhodnutí, k svobodnému rozhodnutí patří láska...)

Co to jsou odpustky ?

Slyšeli jste o Lutherovi – víte, o co mu šlo, když odmítl dobré skutky?

Co to znamená „páchat dobré skutky“?

Slyšeli jste o mladém Schweitzerovi, jak se nechal kamarády strhnout a vyrazil s prskem střílet ptáky a jak se ve chvíli, když zamířil, rozeznaly zvony a připomněly mu přikázání „Nezabiješ“ a on stěhl schválně vedle? Poznali jste taková „připomenutí“? Dopadne to vždycky takhle?

11. A ještě se ohlédněte... (podnět ke katechetické sebereflexi)

Jak rozumíme pojmu svoboda?

Co je pro nás Duch svatý?

Podávalo se nám dříve sdělit, že Duch pomůže člověku udělat to, co by sám nedokázal?

Máme rádi druhého (těba svého partnera nebo dítě) takového, jaký je, nebo to záleží na jeho výkonu a snažení?

Odkaz na pracovní list

[SVD Duch otroctví a duch synovství](#)

Odkaz na píseň

[Tvá svoboda, tvá svoboda nade mnou](#)

[Nové přikázání \(SV364\)](#)

[V tobě je radost \(EZ649\)](#)

[Buď Bohu všechna chvála, žest a požehnání](#)

[Nové přikázání \(BTS88\)](#)

[Sny dojdou dál \(SV29\)](#)

[Úterý končí středem \(SV31\)](#)

Cílová skupina

[Školní](#)

Katechetické cykly

[Pozvání na cestu - Skutky](#)

Biblický odkaz (kat)

[Židman 7–8](#)